

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudkyň Daniely Zemanové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **P. P.**, zast. Mgr. Martinem Petříkem, advokátem se sídlem Svobodova 11, Praha 2, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 1. 2017, čj. KUJCK 10756/2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 7. 2017, čj. 54 A 3/2017-27,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Tento rozsudek se zabývá otázkou, zda a kdy je okolností vylučující protiprávnost překročení nejvyšší dovolené rychlosti pracovníkem bezpečnostní agentury, který jede vozem k zásahu ve střeženém objektu.

[2] Fakta případu, která v této obecné rovině nejsou mezi stranami sporná, jsou následující. Žalobce je pracovníkem bezpečnostní agentury **Cobra Security s.r.o.** Dne 29. 1. 2016 měl žalobce službu v Písku a v 09:15 hod. dostal informace od operátora pultu centralizované ochrany (PCO) o signalizaci stavu tísně ze střeženého objektu – nádražní restaurace v Protivíně. Jak se následně zjistilo, před otevírací dobou se do restaurace domáhal vstupu agresivní a zjevně podnapilý muž, který u sebe měl dokonce nůž. Obsluha restaurace se cítila ohrožena, opakovaně aktivovala tlačítko „tíseň" a následně podrobnosti telefonicky sdělila obsluze PCO. Žalobce mezitím vyrazil vozidlem tov. zn. Škoda Octavia z Písku do Protivína. V 9.30 hod. na silnici I/20 směr České Budějovice jel na úseku, kde je povolena rychlost 90 km/h., rychlostí 120 km/hod. Překročení nejvyšší dovolené rychlosti v jízdě o 30 km/hod. žalobce ospravedlňoval tím, že jel zabránit hrozícímu nebezpečí ve střeženém objektu.

[3] Městský úřad Písek rozhodnutím ze dne 18. 10. 2016 shledal žalobce vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 3 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Za to mu uložil pokutu ve výši 2500 Kč. Městský úřad odmítl žalobcovu obranu, že jednal v krajní nouzi. Žalovaný odvolání zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil. Žalobce neuspěl ani se žalobou podanou u krajského soudu, který žalobu zamítl a ztotožnil se se závěry obou správních orgánů.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti, vyjádření žalovaného a replika stěžovatele

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel") podal proti rozsudku krajského soudu včasnou kasační stížnost. V expresivně pojaté kasační stížnosti kritizuje krajský soud, že „nemá správně osvojenu aplikaci obecných právních institutů", nerozlišuje mezi nutnou obranou a krajní nouzí, neumí v praxi správně posoudit, co je útok na zájem chráněný zákonem či nebezpečí, které přímo hrozí zájmu chráněnému zákonem. Jednání v krajní nouzi či v nutné obraně je z definice přípustné i ve prospěch třetí osoby, což krajský soud pomíjí. Krajský soud prý nesprávně aplikuje judikaturu. Stěžovatel i s ohledem na judikaturu tvrdí, že jeho jednání se odehrálo v krajní nouzi. Stěžovatel chtěl ochránit zájmy chráněné zákonem, tj. zdraví, život a majetek osoby, která je klientem bezpečnostní agentury. Jen proto stěžovatel překročil nejvyšší povolenou rychlost. Stěžovatel nesouhlasí s vypořádáním podmínky subsidiarity krajní nouze, ve skutečnosti soud i žalovaný tuto otázku vypořádali jen na základě ničím nepodložených úvah. Stěžovatel odkazuje na své dlouholeté zkušenosti a tvrdí, že na malém oddělení Policie ČR, jako je v Protivíně, je nepravděpodobné, že by v daný okamžik byli k dispozici policisté, kteří by mohli bez prodlení vyjet k zásahu na místo incidentu. Krajský soud se pak vůbec nezabýval splněním podmínky proporcionality. Stěžovatel nerozumí úvaze soudu, že v nádražní restauraci v Protivíně žádné reálné nebezpečí nehrozilo.

[5] Žalovaný s kasační stížností nesouhlasí. Ve vyjádření se v podstatě ztotožňuje se skutkovým hodnocení celé věci, jak ho podává stěžovatel. Má však za to, že žádné přímé nebezpečí v místě zásahu nehrozilo. Žalovaný nezpochybňuje, že se před nádražní restaurací nacházel ono ráno podnapilý muž, který ukázal, že má u sebe nůž, nikoho však

pokračování

přímo neohrožoval a z místa odešel ještě předtím, než stěžovatel na místo dorazil. Bezpečnostní agentura mohla nebezpečí odvrátit snáze upozorněním nebezpečí na linku 158. Žalovaný uzavírá, že se o krajní nouzi v žádném případě jednat nemohlo.

[6] Stěžovatel reaguje replikou, v níž opakuje, že po dvojím aktivování tlačítka „tíseň" obsluhou restaurace musela každá rozumná osoba dospět k závěru, že v daném případě skutečně byly ohroženy životy, zdraví nebo majetek v místě chráněném bezpečnostní agenturou. Dále stěžovatel vysvětluje, proč bylo zjevně neefektivní kontaktovat Policii ČR: policie je totiž podfinancovaná a pod stavem, proto nemohla svými silami nebezpečí v restauraci zabránit. Stěžovatel opakuje, že nejefektivnější zásah proti nebezpečí hrozícímu v restauraci byl výjezd bezpečnostní agentury.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Její důvodnost posoudil NSS v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] NSS nejprve formuluje základní východiska aplikace krajní nouze v přestupkovém právu. Stěžovatel totiž kritizuje i dogmatická východiska krajského soudu.

[10] Přestupkem je pouze protiprávní čin (§ 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Odpovědnost za přestupek nelze vyvozovat, pokud určité jednání postrádá znak protiprávnosti. Proto přestupkem nemůže být jednání, které formálně přestupku odpovídá, ale není dána jeho protiprávnost. Okolnostmi vylučujícími protiprávnost jsou mj. nutná obrana [§ 2 odst. 2 písm. a) zákona o přestupcích] a krajní nouze [§ 2 odst. 2 písm. b)] (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2008, čj. 1 As 1/2008-172). Dle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o přestupcích přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací *nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak*. Použití této normy se stěžovatel dovolává.

[11] NSS již toto ustanovení opakovaně vyložil. V obecné rovině lze říci, že krajní nouze reaguje na stav nebezpečí pro dva zákonem chráněné zájmy, kdy je možné chránit jeden z těchto zájmů jen tím, že se poruší nebo ohrozí zájem druhý. „*Střetnutí zájmů spočívá v tom, že jednomu zájmu hrozí porucha, která může být odvrácena pouze poruchou druhého zájmu. Podmínky krajní nouze jsou vázány přísnými omezeními. Smyslem krajní nouze je ochrana významnějšího zájmu obětováním zájmu méně významného. Při kolizi rovnocenných zájmů je třeba zdržet se jednání odvracejícího nebezpečí. U krajní nouze lze rozlišit podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze a podmínky jednání ve stavu krajní nouze. Podmínkami, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, jsou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí. Podmínkami jednání ve stavu krajní nouze jsou dodržení principu subsidiarity a proporcionality. Nebezpečí musí zájmu chráněnému zákonem hrozit*

přímo, bezprostředně. Nebezpečí hrozí přímo, je-li zde hrozba nebezpečí, které má bezprostředně nastat, tzn., že z okolností případu je zřejmé, že nebezpečí bez prodlení a určitě bude následovat za hrozbou. Jedná se o případy, kdy sled událostí spěje k poruše zájmu, nebo jsou splněny podmínky, aby porucha nastala. Za jednání v krajní nouzi nelze považovat jednání předčasné, kdy nebezpečí zájmu chráněnému zákonem ještě přímo nehrozí, nebo opožděné v době, kdy již nebezpečí pominulo“ (rozsudek ze dne 22. 3. 2013, čj. 5 As 114/2012-19).

[12] Je pravda, že krajský soud v rozhodnutí uvedl dílčí nepřesnosti, především nešťastně zdůraznil, že nebezpečí nehrozilo stěžovateli samotnému. NSS souhlasí se stěžovatelem, že to je pro aplikaci krajní nouze irelevantní: jednání v krajní nouzi může směřovat jak k ochraně osoby jednající v krajní nouzi, tak i osoby třetí, které jednající osoba pomáhá. Tato dílčí nepřesnost však nemá žádný dramatický dopad na celkovou správnost rozhodnutí krajského soudu. Soud totiž z tohoto nepřesného názoru dále nevycházel a věc posoudil správně (srov. naproti tomu opačný případ řešený v rozsudku ze dne 25. 3. 2010, čj. 5 As 72/2009-50).

[13] NSS upozorňuje, že k překročení nejvyšší povolené rychlosti řidičem bezpečnostní agentury, který jede k zásahu ve střežené budově, se již judikatura věnovala, a to i ve vztahu ke krajní nouzi. Jde o již cit. rozsudek čj. 5 As 114/2012-19 a ve stejné věci předcházející rozsudek ze dne 23. 6. 2011, čj. 5 As 10/2011-111, srov. též cit. rozsudek čj. 5 As 72/2009-50. V těchto rozhodnutích dospěl NSS k závěru, že otázka, „*zda na jednání osoby dopouštějící se překročení nejvyšší povolené rychlosti při výjezdu řidiče bezpečnostní agentury k hlášenému případu napadení majetku či osob, dopadá ustanovení § 2 odst. 2 zákona o přestupcích, nemůže být zodpovězena obecně, ale posuzovány musí být v každém jednotlivém případě konkrétní skutkové okolnosti*“ (rozsudek čj. 5 As 114/2012-19, shodně cit. rozsudek čj. 5 As 72/2009-50). Pro aplikaci institutu krajní nouze je třeba současně naplnit jednak podmínku odvracení nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněnému zákonem, jednak podmínku subsidiarity a proporcionality. Subsidiarita vyžaduje, aby nebezpečí nebylo možno za daných okolností odvrátit jinak; proporcionalita znamená, že jednáním nebude způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil.

[14] Ve věci řešené cit. rozsudkem čj. 5 As 114/2012-19 dospěl NSS k závěru, že přijetí poplachové zprávy z elektronického zabezpečovacího systému střeženého objektu na pult centrální ochrany bezpečnostní agentury samo o sobě nepředstavuje naplnění podmínky pro vznik stavu krajní nouze [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona o přestupcích], a to podmínky existence reálné a bezprostřední hrozby nebezpečí zájmu chráněnému zákonem. Existence skutečného nebezpečí vždy musí být zjištěna spolehlivě. Bez dalšího nestačí, pokud je přijata poplachová zpráva ze střeženého objektu, který je napojen na pult centrální ochrany. V některých případech se totiž může jednat o planý poplach (aktivace čidla pohybu či otřesu např. pohybem zvířete či poryvem větru).

[15] Stěžovatel tento rozsudek zná, argumentuje jím však ve svůj prospěch. Uvádí, že v jeho případě nešlo o automatický signál, ale o aktivaci tlačítka tíseň obsluhou restaurace. Z telefonátu z restaurace bezpečnostní agentura zjistila, že se neznámý, zřejmě podnapilý muž domáhá vstupu do ještě zavřené restaurace, lomcuje dveřmi a kope do nich, odhrnul si bundu a ukazoval, že má pod ní „dlouhý“ nůž. NSS podotýká, že není

zcela jasné, zda *všechny* tyto skutečnosti znal stěžovatel již v okamžiku, kdy ujížděl automobilem do Protivína. On sám totiž v přímém spojení s restaurací nebyl, byl ve spojení jen s operátory PCO. Pokud ovšem NSS vezme za dané, že stěžovatel vše podstatné o dění před restaurací opravdu věděl v okamžiku své jízdy, lze vskutku uvažovat o tom, že tato situace založila stav krajní nouze (nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem). První a základní podmínka pro aplikaci § 2 odst. 2 písm. b) zákona o přestupcích tudíž byla naplněna. V tomto ohledu je třeba korigovat závěr krajského soudu, který stav krajní nouze v tomto popisu událostí neshledal.

[16] V daném případě však zůstává nenaplněna podmínka subsidiarity, tedy že nebezpečí nebylo možno odvrátit jinak. Stěžovatel ani nikdo jiný z bezpečnostní agentury se nepokusil kontaktovat Policii ČR, která má své oddělení přímo v Protivíně. Je totiž primárně úkolem Policie ČR, aby občany chránila před kriminalitou a násilnostmi. Stěžovatel nezjišťoval, jak daleko od restaurace jsou policisté, kteří by eventuálně mohli zasáhnout, neuvědomil policii, že jede na místo hrozícího nebezpečí apod. Stěžovatel opakovaně argumentuje, že kontaktovat Policii ČR by bylo zbytečné, protože dle jeho dlouholetých zkušeností malá policejní oddělení, jako je to v Protivíně, nemají dostatek sil k zajištění bezprostředního zásahu. Pro NSS je však klíčové, že stěžovatel ani kdokoliv z bezpečnostní agentury, a dokonce ani nikdo z obsluhy nádražní restaurace, se o kontakt Policie ČR na obvyklých telefonních linkách ani *nepokusil*. Veškeré další úvahy na téma, zda policie mohla či nemohla zasáhnout, jsou tedy zbytečné. Jako nadbytečný proto shledal NSS i návrh na dokazování dokumentem Policejního prezidia České republiky „Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020 (aktualizace 2017)“, kterýžto dokument je ostatně jen obecný, a přímo se netýká konkrétního policejního oddělení v Protivíně.

[17] NSS na tomto místě zdůrazňuje, že samozřejmě neupírá stěžovateli jeho právo provést na střeženém místě zásah, měl tak však učinit, aniž by při výjezdu porušil pravidla silničního provozu. V nynější kauze totiž paradoxně v důsledku porušení pravidel silničního provozu na místo dorazil nikoliv dříve, ale ve skutečnosti mnohem později, než by mohl, pokud by maximální rychlost dodržel. NSS se v tomto ztotožňuje s argumentací žalovaného, že bezpečnostní agentura není uvedena v § 18 odst. 9 zákona o silničním provozu jakožto osoba, jejíž řidiči nemusí dbát pravidla o nejvyšší povolené rychlosti.[1] Její vozidla nejsou ani vozidla s právem přednostní jízdy dle § 41 odst. 2 téhož zákona, na která se dle odst. 1 téhož ustanovení nevztahuje mj. omezení nejvyšší povolené rychlosti.[2] Tyto

---

[1] Zákon je v tomto ohledu taxativní a stanoví, že nejvyšší dovolená rychlost neplatí pro řidiče zpravodajských služeb, Generální inspekce bezpečnostních sborů a stanovených útvarů policie, Vojenské policie a celních orgánů, je-li to nezbytně nutné k plnění úkolů stanovených zvláštním právním předpisem.

[2] Tato výjimka se vztahuje na řidiče vozidla, který při plnění úkolů souvisejících s výkonem zvláštních povinností užívá zvláštního výstražného světla modré barvy, což jsou jen vozidla Ministerstva vnitra používaná policií a označená podle zvláštního právního předpisu, Vězeňské služby, vojenské policie, obecní policie, používaná Hasičským záchranným sborem České republiky nebo jednotkami požární ochrany, důlní záchranné služby, poruchové služby plynárenských zařízení, poskytovatele zdravotnické záchranné služby, poskytovatele zdravotnické dopravní služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče, ozbrojených sil používaná u vojenských záchranných útvarů pro plnění humanitárních úkolů civilní ochrany, celní správy označená podle zvláštního právního předpisu nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů.

privilegované osoby jsou na rozdíl od automobilu stěžovatele za účelem minimalizace nebezpečí plynoucího z rychlé jízdy vybaveny světelnými a zvukovými výstražnými zařízeními a disponují vyškolenými řidiči.

[18] Stěžovatel sice právě uvedené nezpochybňuje, nedoceňuje však, že to má pro nynější kauzu fatální dopady. Třebas převoz rodící ženy nebo těžce zraněného člověka do nemocnice může dle okolností všechny podmínky krajní nouze naplnit. Navíc při zastavení takového vozidla policejní hlídkou budou policisté ihned vidět, že nebezpečí (zde újma na zdraví) skutečně bezprostředně hrozí. Naproti tomu při výjezdu vozidla bezpečnostní agentury do střeženého objektu není bez dalšího na silnici policistům patrné, oč se vlastně jedná. Stěžovatel se pak ale nemůže divit, že byl policejní hlídkou zastaven a podroben obvyklé proceduře, což vedlo ke zdržení o cca 25 minut. Překročení nejvyšší povolené rychlosti proto za shora vylíčené skutkové situace nemohlo vůbec přispět k odvrácení nebezpečí zájmu chráněnému zákonem.

[19] Podmínku proporcionality s ohledem na již uvedené není pro nadbytečnost třeba zkoumat. Ze stejného důvodu ji nemusel zkoumat ani krajský soud, byť ho za to stěžovatel kritizuje.

[20] NSS na závěr zdůrazňuje to, co uvedl v rozsudku již krajský soud. Pokud by žalovaný správní orgán přistoupil na výklad práva, kterého se domáhá stěžovatel, legalizoval by v podstatě pro vozidla bezpečnostní agentury při tvrzení, které bylo v konkrétní věci předestřeno, výjimku ze zákona. Stejně jako krajský soud proto i NSS považuje závěry správních rozhodnutí za správné a odpovídající zákonu.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] NSS s ohledem na výše uvedené zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. listopadu 2017

Zdeněk Kühn
předseda senátu